

УДК 821.161.2.09-1:7.092-053.5(477.53)

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-4\(199\)-68-77](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2021-4(199)-68-77)**Білик Надія****Курмишева Ніна****Чирка Валентина**ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-2344-5347>ORCID iD <http://orcid.org/0000-0002-4944-5735>ORCID iD <http://orcid.org/0000-0002-8819-9039>

ТАЛАН-ДОЛЯ ЮНИХ ПОЕТІВ І ПОЕТОК ПОЛТАВЩИНИ (про X Полтавський обласний онлайн-конкурс «Авторська збірка поезій школяра», присвячений 2021 року, оголошеному Роком Лесі Українки з нагоди 150-річчя від дня народження)

- A** Розкрито проблему розвинення літературних здібностей учнів закладів загальної середньої освіти через участь у Полтавському обласному конкурсі «Авторська збірка поезій школяра». Відповідно до статті 53 Закону України «Про освіту», статті 20 Закону України «Про позашкільну освіту» та з метою розвитку літературної компетентності учнівської молоді, їхніх здібностей та обдарувань, посилення індивідуальної роботи з ними, задоволення їхніх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні конкурс проводиться раз на два роки для учнівської молоді Полтавської області. Протягом 2002–2021 років у цьому заході брало участь 279 юних поетів і поеток Полтавщини.

Ключові слова: конкурс; розвиток; розвинення; літературні здібності; розвинення літературних здібностей; авторська збірка поезій школяра

- S** *Bilyk Nadiia, Kurmysheva Nina, Chyrka Valentyna. Talent-destiny of young poets of Poltava region (about X Poltava regional online competition «Author's collection of pupils' poems», dedicated to 2021, declared the Year of 150th Anniversary of Lesya Ukrainka's Birth).*

The problem of literary abilities development in pupils of secondary education institutions' is revealed by participation in the Poltava regional competition «Author's collection of pupils' poems».

Following Article 53 of the Law of Ukraine «On Education», Article 20 of the Law of Ukraine «On Extracurricular Education» and to develop the literary competence of pupils, their abilities and talents, strengthening individual work with them, meeting their interests, spiritual needs and professional needs the definition of the competition is carried out every two years. During 2002–2021, 279 young poets of Poltava region took part in this event in three age categories: 1–4; 5–9; 10–11 grades.

Thus, working on this project, we emphasize that some pupils are eager to develop their literary abilities and have limitless possibilities.

Key words: competition; development; literary abilities; literary abilities development; author's collection of pupils' poems

Білик Надія Іванівна, докторка педагогічних наук, доцентка, професорка кафедри педагогічної майстерності та інклюзивної освіти, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Bilyk Nadiia, Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Professor of Department of Pedagogical Skills and Inclusive Education, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

E-mail: bilyk@poippo.pl.ua

Курмишева Ніна Іванівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри менеджменту освіти, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Kurmysheva Nina, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Education Management, M.V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

E-mail: nikurmysheva@gmail.com

Чирка Валентина Василівна, методистка зарубіжної літератури, етики відділу гуманітарних та мистецьких дисциплін, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського, Україна

Chyrka Valentyna, methodist of foreign literature, ethics of the Department of Humanities and Arts, M. V. Ostrogradsky Poltava Regional Institute of In-Service Teacher Training, Ukraine

E-mail: chyrka@poippo.pl.ua

Актуальність проблеми. Уся історія людства показує, що поетичне слово йде поруч із людиною, але де й коли був написаний перший віршований твір – невідомо. З давніх-давен людина використовувала дар Божий – мову – для вираження своїх емоцій чи оспівування найпрекраснішого почуття – любові. Вважається, що найдавніші вірші-гімни були створені в XXIII столітті до нашої ери. Автор віршів – поетеса-жриця Ен-хеду-ана, про яку відомо лише те, що вона була дочкою акадського царя Саргона, який завоював Ур (територія Ірану). Ен-хеду-ана писала про місячного бога Нанне і його дочку, богиню ранкової зорі Іннанні.

В Японії вважається, що поезію принесли на землю боги. Існує легенда, що колись веселий бог вітру Сусаноо переміг восьмиголоваго дракона, врятувавши красуню Кусінаду. Сусаноо одружився з нею і побудував шлюбні покої, а під час будівництва склав перший вірш. Тож не дивно, що японців вважають найпоетичнішою нацією світу – в давнину у Японії існувало ціле Міністерство поезії, й до нині в цій країні відбувається величезна кількість поетичних конкурсів, і навіть солідні ділові журнали обов'язково містять літературну сторінку, а у японських школах є уроки милування природою [10].

Утім, українці мало чим поступаються японцям у любові до поезії. Адже самих лише народних пісень в Україні записано понад 500 тисяч! А ще були неперевершені твори Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, П. Тичини, М. Рильського, А. Малишка та ін.

Традиція святкування Всесвітнього дня поезії була започаткована 1999 року – свято, яке відзначається щороку 21 березня (у день весняного рівнодення), яке встановлено 1999 року ухвалою 30-ої сесії ЮНЕСКО.

Уперше Всесвітній день поезії пройшов 21 березня 2000 року в Парижі, де знаходиться штаб-квартира ЮНЕСКО. Тодішній генеральний директор ЮНЕСКО, японець Коїтіро Мацуура, зазначив, що поезія – це найважливіше культурне явище, всеосяжна мова, що передає внутрішнє прагнення людини жити разом з іншими і тим самим необхідна для зближення народів. Будучи відображенням і дзеркалом суспільства, поезія – головний засіб самоствердження і дієвий важіль творчості, прогресу та всезагального розвитку.

В Україні День поезії зазвичай ознаменований поетичними марафонами з читанням віршів старих класиків і змаганнями молодих поетичних талантів. Адже поезія потрібна всім – поети так само потребують читачів, як і читачі поетів – зазначала Ліна Костенко.

Поети – люди, багаті душею. Вони здатні до вияву сильних емоцій, їм властиве почуття прекрасного. Це спонукає їх до вияву подяки Творцеві за життя, розмаїття природи (флори і фауни) у поетичній формі. Приклади цього – Книга псалмів і багато молитов, записаних у Старому Заповіті ще на зорі людства.

Виходячи з вищезазначеного, у 2002 році кафедрою педагогічної майстерності Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського було започатковано обласний конкурс «Авторська збірка поезій школяра», який проводиться у Міжнародний день захисту дітей, коли в Україні відзначається свято маленьких громадян нашої країни.

Цьогоріч Полтавським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського спільно з Департаментом освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації, Полтавською обласною організацією Національної спілки письменників України та за підтримки електронного наукового фахового журналу України «Імідж сучасного педагога» було проведено X Полтавський обласний онлайн-конкурс «Авторська збірка поезій школяра», присвячений 2021 року, оголошеному роком *Лесі Українки з нагоди 150-річчя від дня народження*.

Цей конкурс на підставі Наказу Департаменту освіти і науки від 04.07.2019 року № 256 «Про затвердження Положення про обласний конкурс «Авторська збірка поезій школяра», зареєстрованого в Головному територіальному управлінні юстиції Полтавської області (наказ від 12 липня 2019 року № 357/3474), проходить із метою сприяння розвитку сучасної української літератури, духовного, соціального та інтелектуального розвитку обдарованих дітей, посилення індивідуальної роботи з ними.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Питання розвитку літературної обдарованості учнівської молоді розглядалося в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Дослідження розвитку дитячої літературної творчості у XX столітті пов'язані з роботами Л. Виготського, В. Соловйова, В. Штерна, П. Мазур, В. Ягункова, Н. Берхін, В. Моляко, В. Сухомлинського та ін.

Результати Полтавського обласного конкурсу «Авторська збірка школяра» висвітлюються постійними членами його журі Н. Білик [2; 3]; В. Чирка [13; 14].

Про популярність цього учнівського поетичного дійства засвідчує інформація в місцевих засобах масової інформації: радіопередача «Батьківські збори» міського радіо «Лтава» [8]; IPT [12]; Новини Полтавщини [7]; телеканал «Центральний» [6]; телеканал «МІСТО» [1] тощо.

Метою нашої роботи є: дослідження творчих особистісних якостей школярів через їхню диференціацію, вплив на розвиток кожної дитини з урахуванням її інтересів, мотивів, системи цінностей; стимулювання розвинення літературних здібностей кожної особистості.

Викладення основного матеріалу. Найкращі вірші з перших поетичних збірок школярів пролунали спочатку у стінах Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (фото 1, 2, 3), який носить ім'я нашого земляка, відомого математика і механіка, педагога М. В. Остроградського, якому в цьому році виповнилося б 220 років із Дня народження.

Фото 1, 2, 3. Конкурс у стінах Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського

А потім цей захід тривалий час проводився на базі Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка (фото 4, 5):

Фото 4, 5. Конкурс на базі Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка

Кожен вірш – це сповідь юних поетів і поеток, якийсь незбутній епізод. Їхня творчість полягає в тому, щоб знайти новий, неповторний, ніким ще не випробуваний спосіб поєднання слів, який може вразити читача, знайти шлях до його душі і залишити у ній слід, змінити щось у людині назавжди. Саме про це журі, вчителі та їхні учні говорили за Короленківським чаєм, яким люб'язно пригощали господарі Полтавського літературно-меморіального музею В. Г. Короленка. Як було приємно відчувати доброту сердець наших учасників конкурсу. Тому нам, дорослим, є чому вчитися у діток!

Отже, конкурс – це творче літературне середовище, де відбувається взаємонавчання, усвідомлення того, який ти є серед інших. Учасники вміють відчувати час, про що говорять назви їхніх поетичних збірок.

Розглянемо науковий зміст важливих для нашого розуміння термінів: «розвиток» і «розвинення», «літературні здібності» і «розвинення літературних здібностей».

За словником Вікіпедії, «розвиток» – незворотня, спрямована, закономірна зміна матеріальних та ідеальних об'єктів [9].

У Словнику української мови за редакцією І. Білодіда, знаходимо тлумачення терміну «розвинення» – дія за значенням *розвинути* [11].

За І. Гречухою, літературні здібності розуміються як характерне поєднання психологічних властивостей, що сприяє успішному розвитку творчої особистості в умовах літературної діяльності [с. 311].

Вважаємо, що розвиток літературних здібностей пов'язаний із процесами вікового розвитку. Узагальнення результатів теоретичного аналізу дає підстави для розуміння літературних здібностей як характерного поєднання психологічних властивостей особистості, яке сприяє успішному розвитку творчої особистості в умовах літературної діяльності.

У нашому розумінні розвинення літературних здібностей школярів – це розкриття їхніх нових звершень у художній творчості шляхом пізнання людського життя, розвинення і збагачення кращих традицій літературного мистецтва.

Огляд наукової літератури з проблем розвитку здібностей дозволяє зробити висновок про взаємозалежність і взаємозумовленість розвитку особистості та розвинення її здібностей.

Полтавський обласний конкурс «Авторська збірка поезій школяра» підтверджує, що творча особистість – це цілісна людська індивідуальність, яка виявляє розвинені творчі здібності, творчу мотивацію, творчі вміння, що забезпечують їй здатність породжувати якісно нові матеріали, технології та духовні цінності, що в більшій чи меншій мірі змінюють на краще життя людини.

За 2002–2021 рр. у 10 конкурсах, які проводяться раз на два роки, брало участь 279 юних поетів і поеток Полтавщини за трьома віковими категоріями: першої вікової категорії (1–4 кл.); другої (5–9 кл.); третьої (10–11 кл.).

Загальна кількість учасників: 1–4 – 20; 5–9 – 136; 10–11 – 123 (табл. 1):

Таблиця 1.

Вікові категорії учасників АЗПШ (2002–2021 рр.)

Рік	1-4	5-9	10-11	Всього
2002	-	13	8	21
2005	1	13	17	31
2007	2	15	14	31
2009	3	17	14	34
2011	4	12	17	33
2013	2	15	14	31
2015	-	12	14	26
2017	-	17	5	22
2019	3	11	17	31
2021	5	11	3	19
РАЗОМ:	20	136	123	279

Не дивлячись на складні умови, пов'язані з COVID-19, уперше 3 червня 2021 року відбувся X Полтавський обласний онлайн-конкурс «Авторська збірка поезій школяра» відповідно до наказу Департаменту освіти і нау-

ки Полтавської обласної державної адміністрації від 19 квітня 2021 року № 123 та річного плану Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського на 2021 рік.

Мета онлайн-конкурсу: виявлення обдарованих дітей, формування вмінь і навичок поетичної творчості, підтримка талановитої молоді та творчої праці педагогів.

Авторські збірки повинні відповідати таким вимогам: виконані індивідуально; техніка оформлення збірок (малюнки, фото тощо) обирається автором на власний розсуд; розмір авторської збірки – формат А5. Кількість віршів не менше 15 (окремі налічують від 15 до 65). Учасники конкурсу досить талановиті, про що засвідчують їхні збірки поезій (фото б):

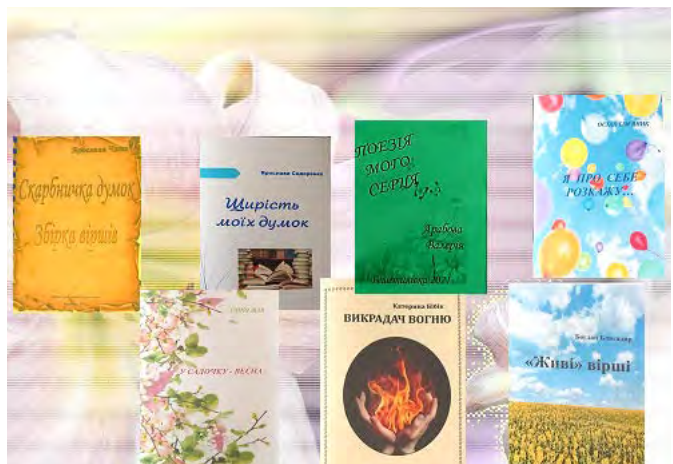

Фото б. Виставка поетичних збірок учасників Полтавського обласного онлайн-конкурсу «Авторська збірка поезій школяра»

Була проведена величезна робота: створено 2 вебкімнати для членів журі і учасників онлайн-конкурсу. Кожен член журі мав окремий онлайн-доступ до всіх збірок поетів і поеток до початку онлайн-конкурсу (фото 7):

Фото 7. Вебкімната членів журі АЗПШ

Після індивідуального перегляду збірок поезій кожним членом журі були виставлені оцінки за такими критеріями: відповідність назви авторської збірки поезій її змісту;

багатство змісту; досконалість віршованої форми; новизна авторського задуму; виразне читання свого найулюбленішого вірша. Оцінювання робіт здійснювалося обласним журі за 5-бальною шкалою відповідно до зазначених критеріїв.

Презентація автором себе і поданої збірки проводиться у день проведення онлайн-конкурсу протягом 1–2-х хвилин (можна на фоні створеної презентації – 5–7 слайдів). Оцінка (підготовчий рівень – 1 бал; середній – 2, творчий – 3).

У нинішньому онлайн-конкурсі брало участь: від 1–4 класів – 5; 5–9 класів – 11; 10–11 класи – 3. Уперше кількість учасників 1–4 класів зросла від 0 до 5 (2, 3, 4 класи). Збільшилася кількість хлопчиків: від 1 до 5. Останнім часом збільшилася кількість учнів 1–4 класів (від 0 до 5 осіб), а 10–11 – зменшилася (від 19 до 3-х осіб).

Учасники конкурсу не перестають дивувати членів журі: дехто з них мав дві збірки: Стешенко Ілля, учень 3 класу («Школярник»; «Я – третьокласник»); Сидоренко Ярослава, учениця 11 класу («Щирість моїх думок», «Осінь за коханість у душі»). Приємно відзначити династію поетів: першим був Алекперов Максим, а тепер його рідний брат Назар, який виборов I місце у середній віковій категорії школярів.

Цьогоріч в освітньому просторі Інтернет царив поетичний дух учнівської молоді Полтавщини. Цікавим, на наш погляд, було представлення самого себе й авторської збірки на фоні презентаційного матеріалу, відеофільмів, музичного супроводу. А також акторське виразне читання свого найулюбленішого вірша (фото 8):

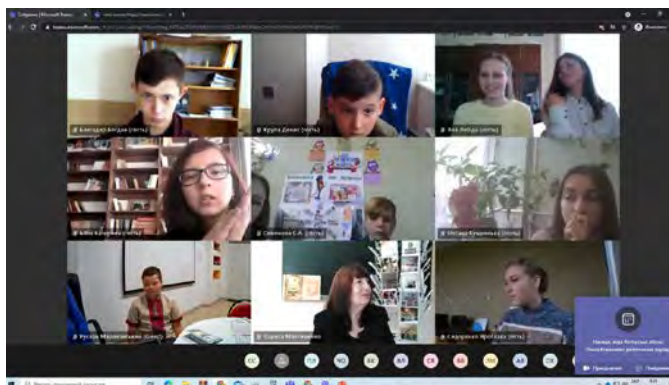

Фото 8. Учасники онлайн-конкурсу

«Авторська збірка поезій школяра» в Інтернет-просторі

Перечитуємо збірки дитячої поетичної творчості, намагаємося знайти відповідь на питання: чи можна лише розумом пояснити чудо поезії? – позаяк вірші – плоди, зібрані на островах підсвідомості, своєрідна музика душі, частина чийогось життя, сповідь, молитва, порада. Кожний знаходить у ній щось своє, близьке і зрозуміле. Відчувати цю музику, проймається нею, пробуджуючи в глибинах власної душі найпотаємніше, непросто.

Однак варто спробувати!

Відрядно відзначити, що більшості поетичних творів учасників онлайн-конкурсу притаманні метафоричність, художність, образність слова, громадянська відвага, чесність, пронизливість, духовно-моральні імперативи.

Особливу увагу становить тематика творів учасників X Полтавського обласного онлайн-конкурсу «Авторська збірка поезій школяра». Саме теми, підняті дітьми та підлітками, якнайкраще віддзеркалюють їхній внутрішній світогляд, переживання, емоційні стани, життєві цінності, картини світу кожної окремо взятої особистості. Звичайно, кожній віковій категорії учасників відповідає одна або кілька провідних тем віршованих творів. Та в той же час кожен(на) юний(а) автор(ка) – унікальний(а) і неповторний(а) поет(ка).

Розглянемо провідні теми учасників та учасниць онлайн-конкурсу 2021 року відповідно до кожної з трьох вікових категорій.

Учасники першої вікової категорії (1–4 кл.).

Остап Сім`яник, учень 2 класу Кобеляцького будинку дитячої та юнацької творчості імені Миколи Андрійовича Касьяна, вихованець гуртка раннього розвитку «Пізнайко» Опорного закладу «Кобеляцький ліцей № 2 імені Олесея Гончара» у своїй збірці «Я про себе розкажу...» розкриває тему родини та найближчого оточення.

Почуття родинного затишку, тепла й любові переповнює тебе, коли гортаєш збілочку віршиків Остапа, щедро оздоблену веселковими світлинами: «Моє місто», «Моя мама», «Мій тато», «Менший братик», «Школа», «Вареники», «Великдень»...

Моя мрія

Поділюся мрією із вами:
Хочу, щоб щаслива була мама,
Щоб раділа, посміхалась завжди,
Щоб не знала горя і біди.
Хочу кожен день гуляти з татом,
А роботи в нього так багато!..
Хочу, щоб мій братик не хворів,
Щоб гуляв, сміявся, гарно їв.
Мрію, щоб усі були здорові
І жили у мирі та любові.
Сонце, щоб сміялось дівторі,
І веселка сяяла вгорі!

Ілля Стешенко, учень 3 класу Решетилівської філії I ступеня з дошкільним підрозділом Опорного закладу «Решетилівський ліцей імені І. Л. Олійника Решетилівської міської ради Полтавського району Полтавської області», автор одразу двох збірок: «Школярник» (2019); «Я – третьокласник» (2021). Юний поет дуже вдало розкриває тему реалізації української освітньої реформи Нова українська школа. Вражають його віршовані твори про «ранкове коло», «стіну слів», «крісло автора», цікавий і захоплюючий світ пізнання.

Саме такі дитячі твори є свідченням успішної діяльності вчительки початкових класів, усвідомлення нею нової філософії української освіти та володіння педагогічною майстерністю на високому методичному рівні. Читаючи віршики Іллі, розумієш: Новій українській школі бути, і бути успішною!

Ілля розповідає про шкільне життя у Новій українській школі, як школярі, граючись, навчаються, пізнають світ і розвивають творчі здібності.

Цікавим, на нашу думку, є вірш, де всі слова – іменники – називні речення – складають діораму свята.

Свято

Ранок. Школа. Зустріч. Квіти.
Свято. Гості. Вчитель. Діти.
Мама. Тато. Брат. Дзвінок.
Парта. Дошка. Клас. Урок.

Лего

Люблю з ЛЕГО гратись,
Машинки складати,
І будинки великі
Вмію будувати.
Навіть ціле місто
Зводити умію,
Кораблі і літаки -
Все це легко вмію.
Я життя без ЛЕГО
Вже не уявляю!
Воно навіть сниться,
Коли засинаю.

Денис Крупа, учень 4 класу Кременчуцького ліцею № 5 імені Т. Г. Шевченка Кременчуцької міської ради Кременчуцького району Полтавської області у збірці «Світ моїми очима» відкриває читачеві чарівний світ дитячих фантазій.

Дивний сон

Страждаю я днями, страждаю ночами,
Страждаю я з ними, страждаю я з вами...
Усі ці уроки, контрольні всі!
Ох, як же ж набридли вони усі!
Я хочу поспати, поїстоньки трошки,
Давно вже не бачу тарілки я й ложки.
Я хочу додому, під ковдру мою,
Кому ж я повім печаль свою?

Руслан Мароховський, учень 4 класу загальноосвітньої школи І–ІІІ ступенів № 1 Горішньоплавнівської міської ради Кременчуцького району Полтавської області, у збірці «На бабусинім подвір'ї» звертається до теми домашніх улюбленців, сільськогосподарських тварин і птаства. Але найбільше вражають читача дорослі виважені нестандартні рими маленького поета.

Книжечку віршиків юного поета можна рекомендувати для читання дошкільнятам і дітям молодшого шкільного віку. Вірші Руслана – лагідні, теплі, змістовні, досконалі за формою – про чарівних жителів тваринного світу, зустрінутих «на бабусинім подвір'ї».

Ластів'ята

Під стріхою бабусиної хати
З гніздечка виглядають ластів'ята.
Малесенькі, з відкритими ротами,
Чекають з нетерпінням тата й маму.
Пролине час, і вилетять пташата
Свого життя небесного шукати,
Та будуть завжди згадувати сердечно
Оте тісне під стріхою гніздечко.

Аналізуючи провідні теми поезій школярів і школярок *другої вікової категорії* (5–9 кл.), відзначаємо, що багато робіт присвячено родині (Ліза Сліпко, Лера Абарова, Люба Петрик), розкриттю духовних переживань, пов'язаних з тією чи іншою порою року (Саша Ковалевський, Люба Петрик, Оксана Кущинська), сучасними обставинами життя (Марк Сьомак, Марія Бегмат, Ярослава Чижо, Назар Алекперов, Поліна Ткаченко) чи історичними / літературними постатями (Катерина Бібік).

Елизавета Сінко, учениця 5 класу Опорного закладу «Кобеляцький ліцей № 2 імені Олеся Гончара», вихованка Кобеляцького будинку дитячої та юнацької творчості імені Миколи Андрійовича Касьяна, літературна студія «Сяйво», представила збірку поезій «У садочку – весна», яка композиційно витримана: очікування – «Заблукала весна»; прихід – «Така вона Весна»; торжество – «У садочку – Весна». Вірші оптимістичні, сповнені любові до рідної землі, краси, радості, загадковості: «тендітний, гарний, ніжний підсніжник білосніжний», «весни ліловий мазок – кучерявий сяючий бузок»...

Вишиванка – наша доля

Барвисте на сорочці вишиття –
Це України нашої життя!
Блакитне небо, сонячне поле –
Це України нашої доля!
На полотні – яскраві кольори,
Крилатий стяг нам майорить згори,
Хай вишиванка душу зігриває,
Усім нам мир і щастя посилає!

У збірці «Поезія мого серця» **Валерії Арабової**, учениці 6 класу Опорного закладу «Решетилівський ліцей імені І.Л. Олійника Решетилівської міської ради Полтавського району Полтавської області» також багато віршів присвячено родині. Глибокою думкою про природу проникнутий лист до людей:

Лист

У лісочку, на траві звірі позбирались,
І у Київ скаргу разом написали.

Що ж Ви робите, шановні,
 Схаменіться люди,
 Скоро знищите ліси, де ми жити будем.
 Дуже просимо ми Вас, не губіть природу,
 Хай наша країна в зелені буяє,
 Хай повітря чисте груди наповняє.
 Дуже просимо ми Вас, не губіть природу,
 Щиро просимо ми Вас, бережіть природу.

Ритмічність слова вирізняє поезію **Олександра Ковалевського**, учня 6 класу Полтавського приватного навчально-виховного комплексу «Паросток» Полтавської області (ЗНЗ – ДНЗ).

«Наш світ – віршована країна» – таке його світобачення. Веселий, товариський, займається тхеквондо, захоплюється моделюванням, цікавиться добою козаччини та відображає її постаті у віршованій формі. Пробує перо у різних жанрах. Олександр створив математичний реп, який набув популярності не лише в рідній школі. У віршах Сашка оживає кожна пора року; одухотворене слово дарує життєдайну силу, плекає найкращі почуття віри, надії, любові (гарні колядки і молитви). Читаймо – радіймо, насолоджуймося!

Пори року

Кажуть всі: пори року – дівчата!
 Ні, ні, ні! Усі – пацани!
 Ось, Зима – сноубордист-олімпієць
 З викрутасами мчить із гори!
 А Весна, крутий байк осідлавши,
 Заїжджає в калюжу з розгону!
 Потім Літо мчиться на катері
 І стрибає з трампліна у воду!
 Осінь – це вундеркінд-математик,
 Що сто прикладів вже розв'язав!
 Він у школі навчався старанно,
 Максимально скрізь балів набрав!
 Може десь пори року й дівчата,
 Але в мене вони – пацани!
 Як вони, хочу жити й радіти
 І встигати усе як вони!

Унікальною у своєму роді стала представлена на конкурс збірка «Світ дитинства» **Назара Алекперова**. Учень 8 класу Великокручанської загальноосвітньої школи I-III ступенів Пирятинської міської ради Полтавської області створив так звану «віршовану розмальовку», де поряд із своїми віршами розмістив ще й власні контурні малюнки, аби ще більше захопити увагу юного читача. І це йому вдалося.

Весняний настрій

Пахнуть цвітом вже садочки!
 Рясно квітчані вони –
 Розпустились вже й квіточки –
 Сад ожив після зими!

Де були сніжні замети,
 Там вже виросла трава,
 Кругом чути – на кларнеті
 Соловейко виграва.
 І зозуля кує щастя
 Та продовжує роки,
 Ворожити ж вона майстер,
 Навіть в давнії віки.
 Трохи далі, за лісочком,
 Пишноводная Ріка.
 Вона там, поза горбочком,
 Довгий шлях свій проклада.
 Біля річки, недалеко,
 В лісі гарний є струмок,
 Воду він дає в селечко,
 В нього дзвінкий голосок!

Синьо-жовтою стрічкою через всю збірку «Воля» **Поліни Ткаченко**, учениці 8 класу Полтавського обласного центру естетичного виховання учнівської молоді Полтавської обласної ради, вихованки зразкового художнього колективу гуртка літератури та публіцистики «Діалог», проходять теми АТО, інфомедійної грамотності, моралі й етики. Найбільше «зачіпають за живе» поезії «Іловайський котел», «Заповіт», «Борись», «Моя країна – Україна», «Нам на війні потрібні журналісти», «Морально». Дивує: як дівчинка-підліток геть по-дорослому бачить проблеми, якими сьогодні живе наша держава; як влучно карбує кожне слово у свідомості читача.

Нам на війні потрібні журналісти

Нам на війні потрібні журналісти,
 Що честь державі нашій відстоять,
 Що згодяться без зброї в пекло лізти,
 Аби лиш людям правду показати.
 Завдяки їм ми можемо побачити,
 Як «міротворчий рускій» окупант
 Не знає, що те слово «мир» і значить –
 Українських стріляє солдат.
 Як він захоплював нам рідні міста Криму,
 Балаклаву, Феодосію, Слов'янськ;
 І як він всюди рушить мирну днину –
 Донбас під обстрілами й досі і Луганськ.
 Це ж лють яку в собі потрібно мати,
 Штабну лікарню щоби розстріляти,
 А нас винити, що людей вбиваєм
 Й фашистами в ТВ всіх називають!
 Нам на війні потрібні журналісти,
 Що честь державі нашій відстоять,
 Що згодяться без зброї в пекло лізти
 І в медіа-війні перемагати.

Надзвичайно потужною є також збірка «Викрадач вогню» **Катерини Бібік**, учениці 9 класу Опорного закладу «Засульський ліцей Лубенської міської ради Лубенсько-

го району Полтавської області». Її поезії, присвячені Лесі Українці, Іванові Франку просто вражають. Здається, що дівчинка не просто особисто знайома з цими персонами, але є доброю їхньою подругою, що дуже добре розуміє внутрішній світ, обставини життя корифеїв української літератури і допомагає зробити їх зрозумілишими для кожного читача.

Її вірші – це частинка душі дівчинки, багатий внутрішній світ, що знайшов відображення у римованих рядках. Про Катерину необхідно сказати більше як про багатогранну цікаву особистість. Так, вона встигає відвідувати репетиції ансамблю «Ложкарі», літературну студію «НІМБ», бути членом редколегії шкільної газети «Вулик». Вона – учасниця і переможниця літературних конкурсів: «Поетична весна Лубенщини», «Літературний Всесвіт», «Змагаймося за нове життя!», «Стежками Каменяра» тощо. Отримала перше місце в обласному етапі ХХ Всеукраїнського конкурсу «Об'єднаємося ж, брати мої», номінант Міжнародного конкурсу шкільних медіа. Навчається в Лубенській музичній школі грі на бандурі, є учасницею вокального ансамблю «Калинонька».

«Викрадач вогню» – саме так Катерина назвала збірку своїх віршів. «Викрадач вогню протистоїть темряві, він бореться з нею силою свого осяйного слова. Як ніколи раніше, зараз така Особистість (пише це слово з великої літери) потрібна Україні» (авт. – К. Б.).

Викрадач вогню

Зимно? – Розпалюйте душі,
Хай розгоряються з тріском.
Гріють теплом літнім,
Пахнуть чуттєвим димом.
Зимно? – Та ніжність тиха
І полохливий шепіт,
Навіть обійми дружні –
Дотики заздрісних Яго
Не обігріють. Зимно...
Слово – палка іскра,
Іскра у русі серця,
В мене в руках б'ється,
В мене у грудях палає.
Я спопелю вам душі,
Дико себе запаливши,
Полум'я вже не спиню.
Сонячне пекло слова!
Я – викрадач вогню.

Громадянські, духовно-моральні імперативи в поезії Катерини Бібік:

– «Де б ти не був, свій шлях торуй туди, Де можна смерть перемогти Любов'ю!» («Пам'яті В. Стуса»);

– «...закінчуй клятий марафон! Навколо, як людина, озирнися! І до Природи серцем пригорнися! Розвій цей апокаліптичний сон» («Апокаліптичний марафон»).

Боротись і жити!

Життя – це розхитані шальки старих терезів.
Життя... рівновагу даремно шукати у вирі.
Ми втратили час, і плачі заглушили спів,
В блакитний вагон увірвалися будні сірі.

Хто стер білий колір з розбитих клавіатур?!
І хто розтрусив нам на рани їдкої солі?
Палаці ми зводили – побудували мур.
Тіла гартували, але помирили кволі...

Пустеля чи пустка? Міраж чи примарний дим?..
Черешневий рай чи околиця пекла руїни?
Не впасти б, бо сонце в zenіті помре молодим.
Боротись і жити, а не плазувати на колінах!

За третьою віковою категорією (10–11 кл.) на конкурс було подано всього три збірки поезій.

Ярослава Сидоренко, учениця 11 класу Піщанського ЗЗСО І–ІІІ ступенів імені Л. М. Дудки Решетилівської міської ради Полтавського району Полтавської області презентувала збірку інтимної лірики «Щирість моїх думок».

Художністю, образністю, душевністю, філософським осмисленням буття через категорії «час», «простір», «думка», «дія», «любов» вирізняються вірші Ярослави. Поезія допомагає цінувати мить життя, лікує душу, огортає ніжністю і любов'ю до рідного краю і рідних людей, захищає від життєвих негараздів, а інколи стає відображенням власних життєвих ситуацій:

– «Цінуй кожну мить, бо може вона остання» («Мить життя»);

– «Я пам'ятаю ту стежину, До болю рідну і живу? Бо та стежина в ріднім краї, Яку я трепетно люблю» («Моє село – моя коліска»).

Богдан Блугадир, учень 10 класу Калениківського ЗЗСО І–ІІІ ступенів Решетилівської міської ради Полтавського району Полтавської області до збірки «Живі» вірші розмістив поезії зовсім не юнацького змісту. Дійсно, зачіпають за живе вірші Богдана на цілком дорослі теми: про чоловічі сльози, про кохану жінку тощо. Вірші Богдана навівають роздуми про долю людства, України, екзистенційну дихотомію життя і смерті, моральний вибір кожного...

У мене є одне питання

У мене є одне питання
До всіх людей на цій землі:
А щоб зробили наостанок,
якщо це був останній крик?

Ви прокидаєтесь уранці, вам кажуть:

«Це останній день»,
Напевно, треба нам прощатись,
Бо скоро буде вже кінець.

Я знаю: це дитяча дурість,
Але задумайтесь хоч раз,
Усі ми кажем: «Ще не скоро!!!»
Повірте, може вже і час.

Бо смерть вести переговори,
Не буде навіть в перший раз,
Вона лиш встромить ніж у груди,
І забере з собою враз.

Та мабуть, найбільше захоплення поціновувачів поезій школярів та школярок викликала збірка «Запалювачі зірок» **Анни Іщейкіної**, учениці 10 класу Комунального закладу «Полтавський міський багатопрофільний лицей №1 ім. Котляревського». Багатство матеріалу (65 поезій плюс прозові передмови до 4-х розділів, а то й до окремих віршів), вдалі епіграфи, тримовність заголовків і білінгвальність поезій; палітра тематики, досконале типографське рішення – це все про «Запалювачі зірок» Анни.

Вчитайтесь у коротку авторську анотацію до збірки, якою не можна не захоплюватися: «Привіт! Я Аня, а це моя перша збілочка. Чесно кажучи, я довго міркувала над її назвою – це мало бути щось особливе. Після важкого відкидання зостались два варіанти – «Зоряне безсоння» та «Запалювачі зірок». Вирішила порадитись з однією надзвичайною людиною. За 5 секунд пролунала відповідь: «Аню, друге. Поясню: перше, безперечно, ніжне, проте воно опусує стан. Стан може змінюватись, а світ тримають саме ті, що запалюють зірки». Після тої розмови я була певна, що ця назва остаточно».

Мій любий читачу! Я не знаю, на якому етапі життя до тебе потрапила моя книга, втім переконана, що вірші здатні лікувати душу. Натхненного тобі читання! Завжди йди вперед, до своїх зірок!».

Результат. Це свято учнів, їхніх родин і вчителів, які є теж постійними глядачами цього дійства. На наш погляд, цей конкурс міг би бути всеукраїнським, якщо ми підтримаємо цю ініціативу.

Учасників із задоволенням запрошують до вступу у різні заклади вищої освіти, зокрема і до Полтавського національного університету імені В. Г. Короленка.

Колекція кращих збірок знаходиться у спеціальній навчально-педагогічній бібліотеці Полтавського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти ім. М. В. Остроградського.

Вважаємо, що організацію та проведення Полтавського обласного конкурсу «Авторська збірка поезій школяра» спрямовано на розвиток літературної компетентності як учителів, так і талановитих учнів, наділених поетичною творчістю.

Переможці отримали на добру згадку документальний фільм «Земляки» (І частину «Стежками Лесі Українки», автор якої Інна Дідик, член спілки письменників України та Білорусі).

Департаментом освіти і науки Полтавської облдержадміністрації було відзначено 130 учасників десяти конкурсів дипломами, а вчителів, які підготували призерів конкурсів, – грамотами.

Висновок як очікувана відповідь: Дослідження особливостей розвинення літературних здібностей учнів за-

кладів загальної середньої освіти, які мають певні досягнення в публікаціях власних збірок, показало їхню здатність рефлексувати творчі елементи в структурі літературних умінь та операцій, а також їхню здатність до змістовно-емоційної оцінки процесу та оцінювання результатів їхньої літературної діяльності знаними особами Полтавщини. Це може свідчити про високий рівень розвинення літературних здібностей школярів.

Отже, нами доведено, що завдання нашого Полтавського обласного конкурсу «Авторська збірка поезій школяра» – розвинути літературну творчість учнів, спонукати їх до активної дії, а саме: скомпонувати свою першу авторську збірку поезій, дати їй відповідну назву, презентувати її змістову сутність, неповторність, виокремити свій найулюбленіший вірш і виразно його прочитати, успішно виконано.

Перспективи подальших розвідок вбачаємо у тому, що духовно багату є та людина, якій даровано творити й відчувати поетичне слово, слово, проникнуте силою Духа. Воно переконливе, бо йде від серця вчителя до серця учня! І наголошуємо, що такий конкурс, дійсно, міг би стати всеукраїнським.

📖 Список використаних джерел

1. Безугла Інна. Пишуть, видають збірки і в цьому змагаються. – 2 червня 2017 р. у програмі Новини телеканалу МІСТО.
2. Білик Н. І. Положення про обласний конкурс «Авторська збірка поезій школяра» (наказ Головного управління освіти і науки Полтавської обласної державної адміністрації від 06.06.2011 р. № 260). *Імідж сучасного педагога*. 2011. № 7 (116). С. 74–75.
3. Білик Н. І. VII Полтавський обласний конкурс «Авторська збірка поезій школяра». *Імідж сучасного педагога*. 2015. № 8 (157). С. 1–4.
4. Всесвітній день поезії. URL: https://rmsaksag.ucoz.ua/publ/planuvannja_roboti/materiali_na_dopomogu_planuvannju/21_bereznja_vsesvitnij_den_poeziji/13-1-0-33.
5. Гречуха І. А. *Дослідження розвитку літературних здібностей та обдарованості в ранньому юнацькому віці. Актуальні проблеми психології*: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Київ, 2015. Т. VI: Психологія обдарованості, С. 311–317.
6. Манич Євгенія. У Полтаві пройшов X обласний онлайн-конкурс «Авторська збірка поезій школяра». Телеканал «Центральний». URL: <https://central-ua.tv/news/51512/?fbclid=iwar1z0svhn7fk15gv8x1kqjovangicyl2etqwh9q4r74e-dy-p3tru9nqv0>.
7. Новини Полтавщини. URL: <https://np.pl.ua/2021/06/povidomyly-imenaperemozhtsiv-poltavskoho-onlayn-konkursu-avtorska-zbirka-poeziy-shkoliara/>.
8. Радіопередача «Батьківські збори» (п'ятниця, 16 червня, о 14.15) / Міське радіо «Лтава» (дротове і FM «Ваша хвиля»). URL: <http://misto-tv.poltava.ua/news/23955>.
9. Розвиток. *Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Розвиток>.
10. «Поезія – слово! Поезія – пісня! Поезія – вільна душа!» : до Всесвітнього дня поезії. URL: <https://lib.ztu.edu.ua/?q=ua/poeziya-slovo-poeziya-pisnya-poeziya-vilna-dusha-do-vsesvitnogo-dnya-poeziyi>
11. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР, Інститут мовознавства : за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка, 1970–1980. Т. 7.
12. У Полтаві пройшов X обласний онлайн-конкурс «Авторська збірка поезій школяра» / ІРТ. Оpubліковано 4.06.2021. URL: <https://irt.pl.ua/video/21912>.
13. Чирка В. В. Поезія ніколи не закінчиться: знайди свою стежину (про III обласний конкурс «Авторська збірка поезій школяра»). *Імідж сучасного педагога*. 2007. № 5–6 (74–75). С. 60–72.
14. Чирка В. В. Про конкурс «Авторська збірка поезій школяра». *Імідж сучасного педагога*. 2002. № 6–7 (25–26). С. 81–83.

📖 References

1. Bezuhla, Inna. *Pyshut, vydauiut zbirky i v tosomu zmahaiutsia [They write, publish collections and compete in it]*. 2 chervnia 2017 r. u prohrami novyny telekanalu MISTO [in Ukrainian].
2. Bilyk, N. I. (2011). Polozhennia pro oblasnyi konkurs «Avtorska zbirka poezii

- shkoliara» (nakaz Holovnoho upravlinnia osvity i nauky Poltavskoi oblasnoi derzhavnoi administratsii vid 06.06.2011 r. № 260) [Regulations on the regional competition «Author's collection of schoolchildren's poems» (order of the Main Department of Education and Science of the Poltava Regional State Administration dated 06.06.2011 № 260)]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 7 (116), 74-75 [in Ukrainian].
3. Bilyk, N. I. (2015). VII Poltavskiy oblasnyi konkurs «Avtorska zbirka poezii shkoliara» [VII Poltava regional competition «Author's collection of schoolchildren's poems»]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 8 (157), 1-4 [in Ukrainian].
  4. *Vsesvitnii den poezii [World Poetry Day]*. Retrieved from https://rmosaksag.ucoz.ua/publ/planuvannja_roboti/materiali_na_dopomogu_planuvannju/21_bereznja_vsesvitnij_den_poeziji/13-1-0-33 [in Ukrainian].
  5. Hrechukha, I. A. (2015). Doslidzhennia rozvytku literaturnykh zdbnostei ta obdarovanosti v rannomu yunatskomu vitsi [A study of the development of literary abilities and talents in early adolescence]. In *Aktualni problemy psykholohii [Current problems of psychology]: zb. nauk. prats (Vol. VI: Psykholohiia obdarovanosti, pp. 311-337)*. Kyiv [in Ukrainian].
  6. Manyk, Yevheniia. *U Poltavi proishov X oblasnyi onlain-konkurs «Avtorska zbirka poezii shkoliara» [The 10th regional online contest «Author's collection of schoolchildren's poems» took place in Poltava]*. Telekanal «Tsentralnyi». Retrieved from <https://central-ua.tv/news/51512/?fbclid=iwar1z0svhn7fk15gv8x1kajova ngicyl2etqwh9q4rr74edy-p3tpu9nqv0> [in Ukrainian].
  7. *Novyny Poltavshchyny [News of Poltava region]*. Retrieved from <https://np.pl.ua/2021/06/povidomyly-imena-peremozhtsiv-poltavskoho-onlayn-konkursu-avtorska-zbirka-poezyi-shkoliara/> [in Ukrainian].
  8. *Radioperedacha «Batkivski zbory» [Radio program «Parent Meeting»]* (p'iatnytsia, 16 chervnia, o 14.15). Miske radio «Ltava» (drotove i FM «Vasha khvyliia»). Retrieved from <http://misto-tv.poltava.ua/news/23955> [in Ukrainian].
  9. Rozvytok [Development]. *Material z Vikipedii – vilnoi entsyklopedii [From Wikipedia, the free encyclopedia]*. Retrieved from <https://uk.wikipedia.org/wiki/Rozvytok> [in Ukrainian].
  10. «Poeziia – slovo! Poeziia – pisnia! Poeziia – vilna dusha!» : do Vsesvitnoho dnia poezii [«Poetry is a word! Poetry is a song! Poetry is a free soul!» : to the World Poetry Day]. Retrieved from <https://lib.ztu.edu.ua/?q=ua/poeziya-slovo-poeziya-pisnya-poeziya-vilna-dusha-do-vsesvitnogo-dnya-poeziyi> [in Ukrainian].
  11. Bilodid, I. K. (Ed.). (1976). *Slovnnyk ukrainskoi movy [Dictionary of the Ukrainian language]*. AN URSR, Instytut movoznavstva (Vol. 7). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
  12. *U Poltavi proishov X oblasnyi onlain-konkurs «Avtorska zbirka poezii shkoliara» [The 10th regional online contest «Author's collection of schoolchildren's poems» took place in Poltava]*. IRT. Opublikovano 4.06.2021. Retrieved from <https://irt.pl.ua/video/21912> [in Ukrainian].
  13. Chyrka, V. V. (2007). Poeziia nikoly ne zakinchytisia: znaidy svoiu stezhynu (pro III oblasnyi konkurs «Avtorska zbirka poezii shkoliara») [Poetry will never end: find your path (about the III regional competition «Author's collection of schoolchildren's poems»)]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 5-6 (74-75), 60-72 [in Ukrainian].
  14. Chyrka, V. V. (2002). Pro konkurs «Avtorska zbirka poezii shkoliara» [About the contest «Author's collection of schoolchildren's poems»]. *Imidzh suchasnoho pedahoha [The image of a modern teacher]*, 6-7 (25-26), 81-83 [in Ukrainian].

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 07.06.2021